

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „GEORGE BARIȚ” DIN CLUJ-NAPOCA

DOCUMENTE PRIVIND
REVOLUȚIA DE LA 1848
ÎN ȚĂRILE ROMÂNE
C. TRANSILVANIA

Vol. VIII
26–30 iunie 1848

VOLUM ÎNTOCMIT DE:
MARGHIOLA BODOR, ELA COSMA, GELU NEAMȚU
COORDONATOR: GELU NEAMȚU

Cu cuvânt introductiv de **Acad. Camil Mureșanu**

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
București, 2007

Universitatea "Lucian Blaga" SIBIU
BIBLIOTECA CENTRALĂ
Nr. inv. 281.087 2022

REGESTE

1. *Sibiu, 26 iunie 1848.* Comitele sașilor Franz Salmen către Guberniu. Universitatea națională săsească s-a întrunit, pentru a hotărî și aproba poziția națiunii săsești față de evenimentele în curs și pentru a transmite porunca gubernială de organizare a alegerilor de deputați în vederea dietei de la Pesta.
2. *Sibiu, 26 iunie 1848.* Feldmareșalul Gedcon către Guberniu, despre invazia de lăcuste din Muntenia.
3. *Sighișoara, 26 iunie 1848.* Căpitanul Arz, comandantul primului divizion de câmp, către comanda regimentului românesc grăniceresc de infanterie nr. 1. Se justifică în legătură cu incidentul petrecut la achiziționarea a nouă căruțe.
4. *Timișoara, 26 iunie 1848.* [Comandamentul militar suprem al Banatului] către comanda regimentului de graniță românesc din Banat. Fragment dintr-un raport de informare.
5. *Cluj, înainte de 26 iunie 1848.* Referat gubernial privind plângerea unor contribuabili din Olpret împotriva abuzurilor arendașului Eczet Péter.
6. *Budapesta, 27 iunie 1848.* Ministrul ungar al justiției Deák Ferenc către comitatul Bihor, privind reclamația locuitorilor din Kőtegyán.
7. *Pesta, 27 iunie 1848.* Ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, către ministrul ungar al cultelor Eötvös, în legătură cu ocuparea bisericii greco-catolice din Boșca Germană.
8. *Cluj, 27 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către ministrul de finanțe al Ungariei, Kossuth Lajos, despre echiparea trupelor voluntare de honvezi.
9. *Cluj, 27 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către ministrul ungar de interne Szemere Bertalan, privind datoria sa de a menține pacea și ordinea după proclamarea uniunii.
10. *Cluj, 27 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către ministrul ungar de interne Szemere Bertalan, cu privire la adresarea către ministerele de resort ale Ungariei, și nu către Cancelaria aulică transilvană, care a fost desființată.
11. *Cluj, 27 iunie 1848.* Comisarul regesc ungar Perényi Zsigmond către guvernatorul Teleki, despre depunerea jurământului, despre cheltuielile comitatelor și despre stocurile de aur și argint aflate la Alba Iulia, care trebuie trimise urgent la Budapesta.
12. *Cluj, 27 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către comitele suprem al comitatului Turda Thoroczka Miklós, despre dislocarea armatei staționate la Mociu.
13. *Cluj, 27 iunie 1848.* [Comandamentul militar de la Cluj] către Comandamentul militar suprem de la Sibiu. Se aduce la cunoștință ordinul definitiv, semnat de generalul Puchner, către trupele grănicerești secuiești și românești, destinate a porni în marșul spre Ungaria.
14. *Cluj, 27 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către Guberniu, informându-l că trimite documentele privind investigarea preotului greco-catolic Grigore Elecheș din Răzoare, acuzat de „instigare”.
15. *Cluj, 27 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan. Guberniul a luat la cunoștință cererea Magistratului orașului Sighișoara, cu privire la amânarea deschiderii dietei din Ungaria sau acceptarea întârzierii deputaților.
16. *Cluj, 27 iunie 1848.* Notă gubernială în legătură cu plângerea locuitorului Iuon Lumperdean din Zimbor împotriva proprietarului Gegö.
17. *Cluj, 27 iunie 1848.* Deputatul Mikó Mihály către judele regesc, cu privire la documentele unor alegeri de deputați.

18. Cluj, 27 iunie 1848. Exactoratul suprem [Contabilitatea Guberniului] către guvernatorul Teleki, în legătură cu diumele comisarilor civili trimiși pentru investigarea evenimentelor de la Mihalț.

19. Sibiu, 27 iunie 1848. Vicepreședintele Tezaurariatului, contele Beldi György, către Guberniul Transilvaniei, în legătură cu depunerea jurământului de fidelitate față de Ungaria ca urmare a uniunii.

20. Sibiu, 27 iunie 1848. Notă prezidială a generalului Pfersmann către guvernatorul Teleki. Îi anunță că în urma revoluției de la București au sosit la Brașov vreo 30 de familii de boieri cu tot avutul lor. De asemenea, îi arată că la Brașov s-au semnalat două cazuri de holeră.

21. Sibiu, 27 iunie 1848. Generalul Pfersmann către Guberniul Transilvaniei. Dezavuează informațiile false apărute în *Ellenör*, privind livrarea de praf de pușcă din partea Comandamentului militar c.c. către guvernul Munteniei.

22. Sibiu, 27 iunie 1848. Feldmareșalul Gedeon transmite prezidiului gubernial protestul comunei militare grănicerești Văleni a regimentului secuiesc de husari, împotriva deposedării coloniculturilor sale.

23. [Sibiu, 27 iunie 1848]. Instrucțiunile Universității naționale sășești pentru delegația celor șapte membri, care a fost însărcinată să plece la dieta din Pesta. Se menționează condițiile acceptării de către sași a uniunii Transilvaniei cu Ungaria: 1) menținerea nevătămată a teritoriului scaunelor și districtelor sășești; 2) respectarea competenței Universității sășești; 3) administrația liberă a orașelor; 4) folosirea limbii germane ca limbă oficială; 5) respectarea autonomiei bisericești; 6) respectarea legislației municipale existente; 7) În ceea ce privește relațiile națiunii sășești cu regatul ungar, se propun următoarele: A) Respectarea legilor statului ungar de către națiunea sășească, acesteia acordându-i-se concomitent dreptul de a-și elabora legile care se referă la administrația internă; B) Privitor la reprezentarea ei în dieta ungară: a) comitele sașilor să fie membru de drept al Camerei Magnaților; b) districtele sășești să nu fie contopite cu alte circumscripții electorale; c) fiecare district să fie reprezentat de cel puțin un deputat; d) să se mențină actualele reședințe de districte. C) Națiunea sășească va contribui proporțional la impozite, iar acestea să fie repartizate și încasate de funcționarii proprii. D) Aidoma celorlalți cetățeni, populația sășească va îndeplini obligațiile militare. E) Organul suprem al statului să fie considerat regele. Dacă aceste condiții nu vor fi acceptate, membrii delegației vor depune un protest formal împotriva uniunii Transilvaniei cu Ungaria.

24. Sibiu, 27 iunie 1848. Regimentul secuiesc grăniceresc nr. II l-a trimis pe maiorul Johann Pöckh la Făgăraș, pentru anchetarea dezordinii ivite în sânul primului divizion de câmp al regimentului.

25. Sibiu, 27 iunie 1848. Directorul Moise Fulea către protopopul ortodox Ioan Domșa din comitatul Dăbâca, privind plângerea lui Nicolae Clarin, înaintată împotriva dascălului Ioan Baciuc din Stâna.

26. Târgu Mureș, 27 iunie 1848. Prim-judele regesc Tholdalagi Ferenc către guvernatorul Teleki, privind alegerea deputaților Antal Imre și Berzentzei László.

27. Târgu Mureș, 27 iunie 1848. Bethlen Lajos către palatinul Ștefan, despre afișele din Târgu Mureș în legătură cu alegerile de deputați.

28. Brașov, 27 iunie 1848. Extras din protocolul Magistratului orașului. Cererea de salarizare a clericilor evanghelici de confesiune augsburgică nu poate fi avizată de Magistratul brașovean, mai înainte de comunicarea hotărârii adoptate în acest sens de Universitatea națională sășească de la Sibiu în 26 iunie.

29. Brașov, 27 iunie 1848. Generalul major Wohnhofer, de la comandamentul de brigadă al trupelor secuiești, către Magistratul Brașovului. Se răspunde cererii Magistratului orașului, trimițându-se la Satulung o companie de infanterie Bianchi.

30. Brașov, 27 iunie 1848. Sedința Magistratului din Brașov prezintă și aprobă cererea de amânare pentru înaintarea obiecției de apel, formulată de Ana lui Ion Gheorghe Stoia[n].

31. Sighișoara, 27 iunie 1848. Raportul deputaților dietali Carl Gooss și Georg Daniel Teutsch. Cer permisiunea de a prezenta un raport final scris, după încheierea lucrărilor dietei de la Cluj, și roagă Magistratul să convoace o adunare scăunală în care să dea socotală asupra modului în care și-au îndeplinit mandatele de deputați dietali.

32. *Sighișoara, 27 iunie 1848.* Protocolul ședinței Magistratului despre raportul deputaților dietali Carl Gooß și Georg Daniel Teutsch, precum și declarația senatorului Carl Weißkircher. Magistratul convoacă pe data de 30 iunie adunarea săună în care deputații dietali sighișoreni vor trebui să-și prezinte darea de seamă. Carl Weißkircher le reproșează deputaților încălcarea instrucțiunilor și aderarea la o uniune necondiționată.

33. *Sighișoara, 27 iunie 1848.* Friedrich Roth, membru al Magistratului orașului Sighișoara, ia la cunoștință decizia Universității naționale săsești din 26 iunie 1848 și formulează atitudinea Sighișoarei referitoare la trimiterea deputaților în dieta de la Pesta.

34. *Șumuleu, 27 iunie 1848.* Dregătoria locală către Guvernul Transilvaniei, privind unele atacuri comise împotriva persoanei și a averii, motiv pentru care se solicită introducerea tribunalului statarial.

35. *Zalău, 27 iunie 1848.* Vicecomitele Bálint Elek către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, în legătură cu investigarea efectuată în localitatea Șoimuș, unde unii dintre cei cercetați au refuzat depunerea jurământului.

36. *Șomcuta Mare, 27 iunie 1848.* Comitetul ungar diriguitor al ținutului Chioarului către guvernul ungar. Se cere trimiterea unui regulament cu privire la aplicarea statariului.

37. *Turda, 27 iunie 1848.* Comitele suprem al comitatului Turda, Thorotzkai Miklós, către guvernatorul Teleki, privind chemarea armatei la Icelandul Mare, localitate care manifestă intenția de a se răscula.

38. *Bonțida, 27 iunie 1848.* Comitele suprem al comitatului Dăbâca, contele Béli Ferenc, către Guvernul, în legătură cu cheltuielile rezultate din deplasarea armatei cu ocazia tulburărilor din comitat.

39. *Plăiești, 27 iunie 1848.* Prim judele regal al scaunului Arieș, Dindár Antal, către Consiliul de miniștri al Ungariei. Își exprimă speranța că uniunea realizată va duce la salvarea națiunii maghiare, amenințată de furtuna provocată de națiunile înconjurătoare.

40. *Odorheiu Secuiesc, 27 iunie 1848.* Vicejudele regesc Pálffy Elek către Consiliul de miniștri al Ungariei. Își exprimă dorința, ca în locul prim judelei regesc Macskási Lajos, demisionat după 49 de ani de serviciu, să fie numit deputatul dietal Bethlen János junior.

41. *Odorheiu Secuiesc, 27 iunie 1848.* Prim judele Bodrogi György către guvernatorul Teleki, solicitând dispoziții pentru supravegherea și întreținerea recruților.

42. *Târgu Secuiesc, 27 iunie 1848.* Prim judele orașului, Kovács Dániel către prim judele regesc Horváth Albert, solicitându-i un împuternicit care să facă parte din comisia care cercetează incidentele silvice din Iacobeni.

43. *Nușfalău, 27 iunie 1848.* Comunitatea din Nușfalău către comitetul permanent al comitatului Crasna. Cere lămuriri în legătură cu arendarea dreptului de cârciumărit, în noile condiții, apărute după anexarea Transilvaniei la Ungaria.

44. *Iustin, 27 iunie 1848.* Vicecomitele Csulay Lajos către dregătoria din Hațeg, informând-o despre deplasarea sa în comitat pentru investigarea „instigatorilor” care le interzic țiganilor să se angajeze la lucru pentru bani.

45. *Timișoara, 27 iunie 1848.* Comandamentul militar suprem al Banatului aduce la cunoștință înaltul rescript din 11 iunie, ca răspuns la petiția corpului ofițeresc al regimentului de infanterie Sivkovich din 29 mai 1848.

46. *Timișoara, 27 iunie 1848.* Două documente incomplete. Lista tunurilor, puștilor și a sortimentelor de armament livrate în scopul creării gărzii naționale în comitatele Caraș, Torontal, Timiș și în orașul Timișoara.

47. *Lugoj, 27 iunie 1848.* Comisarul regesc Vukovich Szabás către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, despre condițiile pe care Eftimie Murgu trebuie să le respecte. În cadrul Adunării de la Lugoj, Murgu a îndemnat la fidelitate față de Ungaria și națiunea maghiară. A cerut înarmarea

poporului împotriva sârbilor, dușmanul comun. S-a cerut limba română, ca limbă de comandă în unitățile românești. Românii au declarat că nu mai sunt datori să se supună episcopului de Timișoara și celui de Vârșeț. Murgu i-a elogiat pe eroii maghiari și pe Kossuth, dar are impresia că nutrește planuri complicate.

48. *Lugoș, 27 iunie 1848.* Președintele Adunării de la Lugoș, Eftimie Murgu, către Szemere Bertalan, ministrul de interne al Ungariei. Raportează despre desfășurarea Adunării de la Lugoș, ținută la 27 iunie. Menționează ca cele mai importante puncte adoptate: înarmarea românilor bănățeni împotriva „răsculaților” sârbi și oprimarea românilor de către episcopii sârbi de la Timișoara și Vârșeț. În final, argumentează necesitatea alegerii unor vicari episcopali români.

49. *Lugoș, 27 iunie 1848.* Președintele Adunării de la Lugoș, Eftimie Murgu, prezintă în ziarul *Amicul poporului* din Budapesta desfășurarea Adunării de la 27 iunie 1848.

50. *Cluj, 27 iunie 1848.* Proprietarul baron Wesselényi Miklós către administratorul său Nagy Lázár, despre problemele gospodărești de la Jibou și despre recompensarea celor din Brebi care l-au capturat pe Taloș Licui.

51. *Cluj, 27 iunie 1848.* Proprietarul baron Wesselényi Miklós către administratorul său Nagy Lázár, despre plecarea sa de la Cluj la Pesta și despre unele restrângeri în cadrul gospodăriei și în rândul angajaților săi.

52. *Aiud, 27 iunie 1848.* Locotenentul Szabó către prietenul său Kemény Dénes, comisar gubernial și deputat al orașului Hunedoara. Îi relatează despre evenimentele de la Mihaiț. Descrie atacul la baionetă asupra celor trei mii de țărani români care le refuzau intrarea în sat.

53. *[Fără loc], 27 iunie 1848.* Scrisoarea de protest a lui Alexandru Papiu Ilarian, publicată în *Organul național* din Blaj, cu privire la arestarea tatălui său. De fapt, el, fiul, este cel căutat de autorități, pentru a fi arestat și, eventual, executat.

54. *Innsbruck, 28 iunie 1848.* Cancelarul aulic Apor Lázár către împărat, despre dispozițiile de supraveghere a unui presupus emisar rus Manilcha sau Dahila, care probabil va veni din Moldova în Transilvania și de acolo în Banat, ca să-i ridice la arme pe „rusnaci” pentru cauza Rusiei.

55. *Budapesta, 28 iunie 1848.* Circulara premierului Ungariei, Batthyány Lajos, către români, chemându-i la colaborare cu maghiarii, pentru apărarea libertății Ungariei.

56. *Budapesta, 28 iunie 1848.* Extras de protocol despre uniune, conținând comunicatul ministrului de interne al Ungariei, Szemere Bertalan. Se cere districtului Brașovului să dea ascultare trimisului regesc dotat cu puteri depline, să organizeze tribunalul statarial.

57. *Budapesta, 28 iunie 1848.* Ministrul ungar de interne Szemere Bertalan către ministrul ungar de război Mészáros Lázár, cerând să se pună capăt infiltrării grupurilor de sârbi, care trec granița, pentru a nu risca un război civil și unul intern.

58. *Budapesta, 28 iunie 1848.* Ziarul *Közlöny* anunță prinderea tâlharului Jalos Lupui [Taloș Licui], care ținea sub teroare ținutul. Acesta a fost împușcat, iar complicii săi arestați.

59. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către ministrul de război al Ungariei, Mészáros Lázár. Își exprimă obiecțiile în legătură cu posibila scădere a elanului recruților. Cere încuviințarea de a-i păstra pe cei o sută de honvezi recrutați de contele Bethlen Olivér.

60. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guvernul Transilvaniei către 1. Magistratul Brașovului, 2. Comitatul Alba de Sus, 3. Comitatul Trei Scaune, 4. Districtul Făgărașului, 5. Palatinul Ștefan, 6. Comandamentul militar suprem al Transilvaniei de la Sibiu. Despre introducerea statarului pe o perioadă de trei luni.

61. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către vicepreședintele Tezaurariatului, contele Béldi György, în legătură cu trimiterea la Budapesta a 18.000 monede de aur de la monetăria din Alba Iulia. În locul lor s-a promis emiterea de bancnote maghiare.

62. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guberniul Transilvaniei către șeful comisiei de recrutare din Cluj, contele Mikes János și către generalul Puchner, despre aprovizionarea cu pâine a voluntarilor; depunerea jurământului de către aceștia și spitalizarea lor gratuită în caz de necesitate.

63. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guberniul Transilvaniei către episcopul greco-catolic de Făgăraș, Ioan Lemeny, anunțându-l că lui Timotei Cipariu i s-a acordat înalta permisiune de a se înscrie în Deutschmorgenländische Gesellschaft.

64. *Cluj, 28 iunie 1848.* Comandantul suprem generalul Puchner către guvernatorul Teleki. Oferă un răspuns evaziv la cererea anterioară a guvernatorului, legată de înarmarea gărzii naționale din Alba Iulia.

65. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către comitatul Turda, privind: petițiile unor contribuabili din comitat care solicită restituirea fânațelor, islaurilor și pădurilor luate pe nedrept; plângerea jelerilor din Tritenii de Sus, pentru că au fost bătuți de către baronul Kemény István; eliberarea unor consăteni închiși la Turda; permisiunea de a se muta în altă parte.

66. *Cluj, 28 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către prim-judele orașului Dumbrăveni, Dániel Ödön, privind înrolarea voluntarilor în serviciul militar.

67. *Pesta, 28 iunie 1848.* Ministrul de Justiție al Ungariei către comunitatea comitatului Solnocul de Mijloc, cu privire la petiția locuitorilor din Ulciug, în care se dau explicații legate de evenimentele violente care s-au petrecut în localitate, cerându-se, cu această ocazie, renunțarea la trimiterea soldaților drept pedeapsă pentru cele petrecute.

68. *Cluj, 28 iunie 1848.* Notă gubernială în legătură cu neliniștile din Șapte Sate. Foștii iobagi de pe proprietățile Brașovului și-au exprimat nemulțumirea, întrucât sperau că, prin publicarea legii desființării obligațiilor feudale, proprietățile vor deveni ale lor. Se enumeră câteva cazuri de neînțelegeri între foștii iobagi și foștii nobili și se solicită introducerea statariului pentru a preveni eventuale atacuri.

69. *Cluj, 28 iunie 1848.* Notă gubernială în legătură cu solicitarea, venită din partea orașului Brașov, de amânare a deschiderii dietei ungare de la Pesta, stabilită pe 2 iulie 1848.

70. *Cluj, 28 iunie 1848.* Notă gubernială cu privire la cererea Universității naționale sășești de a se amâna deschiderea dietei ungare.

71. *Cluj, 28 iunie 1848.* Episcopul greco-catolic de Făgăraș, Ioan Lemeny, către Guberniu, solicitând alocarea unui salariu pentru învățătorul suplinitor din Șomcuta Mare.

72. *Sibiu, 28 iunie 1848.* Generalul Pfersmann, locțiitor al comandantului militar suprem al Transilvaniei, către guvernatorul Teleki. Îi aduce la cunoștință ordinul Ministerului ungar de război, de sporire a armatei cu patru batalioane de voluntari transilvăneni a câte o mie de oameni fiecare și modul cum se pot îndeplini dispozițiile legate de recrutarea și echiparea batalioanelor.

73. *Sibiu, 28 iunie 1848.* Magistratul Sibiului către Guberniu, cu privire la alegerile de deputați pentru dieta din Pesta.

74. *Sibiu, 28 iunie 1848.* Ședința zilei a treia a confluxului extraordinar al Universității naționale sășești, cu referire la condițiile de acceptare a uniunii, solicitate de Universitate.

75. *Sibiu, 28 iunie 1848.* Regimentul secuiesc de husari raportează prinderea și predarea către autoritățile civile a preotului din Budiu, tatăl lui Alexandru Papiu Ilarian, acuzat de instigare.

76. *Brașov, 28 iunie 1848.* Sigismund Pop către ministrul ungar de interne Szemere Bertalan. Îi prezintă situația din Transilvania. Constată scindarea sașilor: cei din Sibiu sunt potriviți uniunii, iar cei din Brașov adepții ei. Împotriva uniunii lucrează și Andrei Șaguna. Disciplina în rândul grănicerilor secui este slăbită, motiv pentru care la Turda ei s-au comportat urât cu românii. Raportează despre situația din Țara Românească, unde constituția, care corespunde noului spirit al epocii, a fost semnată de prințul Bibescu, însă acesta a abdicat imediat, după care s-a refugiat la Brașov. Se reproduce lista cu membrii guvernului revoluționar de la București. S. Pop nu crede în pericolul rusesc.

77. *Braşov, 28 iunie 1848.* Cererea preoţilor evanghelici maghiari, consemnată în protocolul şedinţei Magistratului braşovean. Aceştia arată că refuzul plătirii dijmei îi lasă fără nici un venit din care să trăiască.

78. *Braşov, 28 iunie 1848.* Magistratul din Braşov către Guberniu. Se cere analizată solicitarea de salarizare a preoţilor evanghelici maghiari, care, după desfiinţarea dijmelor, au rămas fără niciun venit.

79. *Braşov, 28 iunie 1848.* Nota Magistratului braşovean în legătură cu ordinea care trebuie menţinută după desfiinţarea iobăgiei, deoarece au apărut cazuri de tulburare a liniştii publice.

80. *Braşov, 28 iunie 1848.* Şedinţa Magistratului din Braşov. Preşedintele Magistratului arată localităţile în care au fost semnalati „instigatori”.

81. *Braşov, 28 iunie 1848.* Inspectorul domenal şi senatorul Friedrich Bömches raportează Magistratului braşovean despre desfăşurarea alegerilor de deputaţi pentru dieta de la Pesta în localităţile: Bacî, Cernat, Turcheş şi Satulung din Şapte Sate.

82. *Braşov, 28 iunie 1848.* Inspectorul domenal şi senatorul Friedrich Bömches raportează Magistratului braşovean despre „instigările” din Şapte Sate.

83. *Satulung, 28 iunie 1848.* Senatorul Friedrich Bömches către judele suprem Johann von Albrichsfeld. Raportează că „instigatorii” arestaţi la Satulung vor fi trimişi sub escortă militară la Braşov.

84. *Braşov, 28 iunie 1848.* Reclamaţia depusă de mai mulţi locuitori din Bran şi Tohanul Nou, în legătură cu ilegalităţile comise în timpul alegerii desfăşurate în 26 iunie 1848 a reprezentanţilor ce vor fi trimişi ca deputaţi la viitoarea dietă de la Pesta.

85. *Bran, 28 iunie 1848.* Doctorul Ferdinand Ley, directorul serviciului de contumantă [carantină], către preziđiul Comandamentului militar suprem de la Sibiu. Raportează despre sosirea prinţului Bibescu la punctul de carantină. Se anexează lista care cuprinde membrii familiei domneşti şi suita princiară.

86. *Sighişoara, 28 iunie 1848.* Magistratul Sighişoarei către Guberniu. Descrie recrutările desfăşurate în oraş şi propune ca în locul absenteiştilor să fie trimişi înlocuitori.

87. *Nocrich, 28 iunie 1848.* Magistratul din Nocrich către Guberniu. Face aceeaşi propunere ca mai sus.

88. *Miercurea Sibiului, 28 iunie 1848.* Protocolul şedinţei Magistratului din localitate, privind poziţia comunităţii faţă de uniune.

89. *Sfântu Gheorghe, 28 iunie 1848.* Prim judele regesc din Trei Scaune, Horváth Albert, către un alt prim jude [?], despre plângerile ungarilor din Săcele împotriva oprimării săseşti şi despre alegerile dietale.

90. *Târgu Secuiesc, 28 iunie 1848.* Colonelul Dobay către prim judele regesc din Târgu Secuiesc, despre indicaţiile date unor companii secuieşti, ca urmare a ordinului venit din partea Guberniului şi a Comandamentului militar suprem.

91. *Zalău, 28 iunie 1848.* Vicecomitele comitatului Solnocul Interior, Bálint Elek, către Guberniu. Îl informează despre denunţul cizmarului Détéi József, care a interceptat o scrisoare suspectă a lui Samoilă Moldovan, trimisă lui Gheorghe Stanciu din Hereclean. A şi ordonat percheziţionarea numitului Gheorghe Stanciu.

92. *Bistriţa, 28 iunie 1848.* Magistratul Bistriţei către Guberniu, referitor la alegerile pentru deputaţii viitoarei diete pestane.

93. *Bonţida, 28 iunie 1848.* Comitele suprem al comitatului Dăbăca, Béldi Ferenc, către Guberniu, cu privire la un litigiu între Torma József şi foştii lui slujitori care i-au fugit de pe alodiu.

94. *Hunedoara, 28 iunie 1848.* Proces-verbal întocmit în adunarea oraşului Hunedoara la 28 iunie 1848, privind alegerea lui Constantin Papsfalvi ca deputat în dieta de la Pesta.

95. *Abrud-Sat, 28 iunie 1848.* Prim judele Benedek József către comisia gubernială Kozma. O informează că a convocat persoanele care urmau a fi anchetate. Negăsindu-l la Câmpeni pe Avram Iancu, l-a convocat printr-o scrisoare. Iancu a recunoscut primirea scrisorii, dar nu s-a prezentat în fața comisiei.

96. *Abrud, 28 iunie 1848.* Procesul verbal al interogării lui Iosif Moga în fața comisiei Kozma.

97. *Cojocna, 28 iunie 1848.* Șpanul camerar Honchard József către conducerea Tezaurariatului, cu privire la probleme de arendare a gospodăriei comunale. Arendașul Topler Antal fiind ales deputat în dieta pestană, în locul său trebuie să numească un alt arendaș.

98. *Pâclișa, 28 iunie 1848.* Judele nobiliar al plășii Clopotiva, Pogány István, către dregătoria comitatensă a Hunedoarei. Relatează despre nesupunerea locuitorilor eliberați din iobăgie care refuză să presteze munci în contul datoriilor lor mai vechi. În această plasă s-au distribuit manifeste tipărite la Blaj.

99. *Râu Alb, 28 iunie 1848.* Judele nobiliar al plășii Meteșd, Bágya Ferenc, către dregătoria comitatensă din Hunedoara. O informează despre prezența românilor la adunarea generală electorală. Mai multe sate românești refuză alegerea deputaților, spunând că ei îl au ca deputat pe episcopul Șaguna și de altul nu au nevoie. Refuză și desființarea serviciilor urbariale, deoarece au observat că împăratul nu știe nimic despre aceasta.

100. *Timișoara, 28 iunie 1848.* Comandantul militar suprem al Banatului, generalul Piret, către Anton Puchner, comandantul suprem al armatei c.c. din Transilvania. La cererea generalului Puchner, baronul Piret îl informează asupra raporturilor sale cu Ministerul de război al Ungariei.

101. *Caransebeș, 28 iunie 1848.* Comisarul regal Vukovics Sebő către prietenul său, comisarul regal Csemovics Péter, despre alegerile de deputați pentru dieta pestană și despre Adunarea de la Lugoș, pe care o consideră extrem de profitabilă pentru maghiari, deoarece Eftimie Murgu s-a declarat ferm împotriva „răzvrătirii” sârbe. Dezbate și probleme militare, privind necesitatea acționării rapide și ofensive împotriva sârbilor.

102. *Orșova Veche, 28 iunie 1848.* Comandantul de cordon al Dunării de Jos către prezidiul Comandamentului suprem al Banatului de la Timișoara. Raportează despre evoluția amenințătoare pentru maghiari a evenimentelor din Serbia și Banat și despre starea de lucruri din Orșova și Craiova.

103. *Oravița, 28 iunie 1848.* Directorul oficiului montanistic al Banatului, Gränzenstein Gustav, către comisarul regal Vukovics Sebő, despre modul în care „răsculații” sârbi îi atrag pe localnici de partea lor.

104. *Oravița, 28 iunie 1848.* Comunitatea comitatului Caraș către deputații dietei ungare de la Pesta. Sesizând încălcarea dreptului de a alege al unor cetățeni, comunitatea solicită invalidarea alegerilor desfășurate în cercurile electorale din Sasca Montană, Oravița, Bocșa și Zorlențul Mare. Cere și modificarea unor condiții privind statutul de alegător.

105. *Bocșa Română, 28 iunie 1848.* Alegători nemulțumiți din Bocșa Română protestează împotriva modului de alegere a deputaților și împotriva președintelui comisiei electorale Makai Sándor. Este descrisă înfruntarea dintre cele două tabere, care îi au ca protagoniști pe Ștefan Ioanescu și Gheorghe Ioanovici.

106. *Gârliște, 28 iunie 1848.* Alegători din Gârliște confirmă susținerea și votarea în unanimitate a deputatului Ștefan Ioanescu.

107. *Bărbosul, 28 iunie 1848.* Declarația unor alegători nemulțumiți din Bărbosul, care afirmă că au fost siliți prin forță să nu-l voteze pe Ștefan Ioanescu, ci pe contracandidatul său Gheorghe Ioanovici, deși primul avea peste o mie de aderenți, iar cel de-al doilea avea doar o sută.

108. *Ineu, 28 iunie 1848.* Declarația unor alegători din Ineu, despre alegerea lui Urbán Gyula. Acesta este denunțat că, pentru a fi ales deputat, a oferit alegătorilor băutura, mâncare și bani, asigurându-le și transportul la locul votării. Semnatarii declarației au refuzat adeunerea.

109. *Semlin, 28 iunie 1848.* Mayerhofer, consulul Austriei în Serbia, către Ministerul Afacerilor Externe. În acest raport politic secret, Mayerhofer descrie evoluția anarhiei și a „răzmeriței” din Slavonia și Banat; impresia produsă de manifestul imperial și de știrca despre intermedierea arhiducelui Johann; măsurile luate de conducerea sârbă împotriva participării supușilor ei [la adunările populare]; retragerea și nemulțumirea lui Wuchich în Serbia și despre adunarea populară preconizată acolo.

110. *Huedin, 28 iunie 1848.* Contele Wesselényi Miklós către prietenul său Bethlen János senior. Recomandă ca Vay Miklós să se îngrijească de procurarea de praf de pușcă și plumb; totodată, să pună în mișcare fabricile de praf de pușcă.

111. *Fără loc, 28 iunie 1848.* Teologul Petru Suciul îl informează pe redactorul George Barițiu despre evenimentele de la Coșlard și Mihalț. Părerea sa este ca Simion Bănuțiu și Ioan Pipoș să nu se prezinte personal în fața comisiei de anchetă, deoarece el a aflat că întreaga vină pentru aceste evenimente va fi aruncată asupra lor.

112. *Fără loc, 28 iunie 1848.* Se expun o serie de opinii despre situația jurisdicției Ciuc. Se exprimă bănuiala că anarhia este promovată de comandanții militari. Dacă se va ordona deplasarea militarilor în afara scaunului, se vor declanșa răscoale sângeroase. Este urgent necesară crearea unei armate regulate, precum și numirea unor oameni energici la paza graniței, pentru a nu permite contrabanda cu sare, trestie de zahăr și cafea pentru comandanți.

113. *Buda, 29 iunie 1848.* Ministrul de finanțe al Ungariei, Kossuth Lajos, către președintele Tezaurariatului transilvan, contele Mikó Imre, despre colectarea ofrandelor pe altarul țării aflate la strâmtoare. Dă directive amănunțite cu privire la sumele de bani și obiectele colectate.

114. *Budapesta, 29 iunie 1848.* Ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, către comisarul regal Csemovics Péter, despre dușmanii care ar trebui împușcați. Tunurile pot porunci poporului [sârb] din Novi Sad.

115. *Pesta, 29 iunie 1848.* Ministrul de justiție al Ungariei, Deák Ferenc, către comunitatea comitatului Solnocul Interior. Trimite alăturat petiția locuitorilor din Ulciug, în care aceștia declară că decesul lui Gheorghe Vaida se datorează consumului excesiv de alcool și nu este un rezultat al încăierării. Ca urmare, solicită scutirea de pedeapsă și netrimțerea armatei în satul lor.

116. *Cluj, 29 iunie 1848.* Reprezentanții nobilimii ardeleneliberale maghiare Teleki Domokos, Bethlen János senior, Zeyk József, Wéér Farkas și Jósika Miklós, către Consiliul de miniștri al Ungariei. Își exprimă opiniile legate de comisarul regesc Vay Miklós care va trebui să apară în Transilvania cu o aureolă regală. Apariția sa trebuie să fie solemnă, cu fast și onoruri, deoarece obiceiurile nobilimii și ale poporului de aici impun acest lucru. Vay să concentreze în persoana sa atât puterea militară, cât și pe cea civilă. Să se ocupe de măsurile organizatorice privind regimentele grănicerești, în special cele secuiești, având grijă ca atât în rândul voluntarilor, cât și în rândul gărzilor naționale maghiare să fie recrutați cât mai puțini români.

117. *Cluj, 29 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către Guberniu. Face o comparație între rezolvarea unor probleme funciare înainte de 1848 și rezolvarea lor actuală.

118. *Cluj, 29 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către Guberniu. Îi solicită acestuia să-l investigheze pe preotul greco-catolic din Buia, Ioachim Aron care a citit în biserică o proclamație românească, și pe copistul Ioan Popovici.

119. *Cluj, 29 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către vicepreședintele Tezaurariatului, contele Béldi György, despre modul cum să depună jurământul de fidelitate și supunere față de constituția Ungariei angajații Tezaurariatului și ai Oficiului Poștal.

120. *Cluj, 29 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către președinția Tezaurariatului și către Comandamentul militar suprem de la Sibiu. Din ordinul primului ministru al Ungariei, Batthyányi Lajos, se interzice scoaterea din Transilvania a prafului de pușcă, a cositorului și a oricăror arme.

121. *Cluj, 29 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către comandantul garnizoanei militare din Cluj, generalul Gállbrun Ádám, și către președintele comisiei de recrutare, contele Mikes János, privind desemnarea în comitetul de recrutare a unor comisari din partea armatei.

122. *[Cluj], 29 iunie 1848.* Guvernul către primarul Sibiului Daniel Ziegler. Cere pedepsirea lui Joseph Benigni, redactorul ziarului „Siebenbürger Bote”, care în numărul 49 din anul 1848 a folosit expresii injurioase la adresa sa.

123. *Cluj, 29 iunie 1848.* Comisarii regali Mikes János și Berde Mózsa către guvernatorul Teleki, informându-l despre deplasarea lor la Turda și Aiud, în legătură cu detașarea soldaților secui. Cei de la Turda au declarat că sunt gata să plece la Seghedin, în cazul în care vor veni și nobilii. Secuii de la Aiud au acceptat plecarea doar în număr mic (25 de persoane), cu aceeași condiție că se vor înrola și nobilii.

124. *Sibiu, 29 iunie 1848.* Sinodul clerului evanghelic către împărat. Prin desființarea dijmelor, clerul sâsească rămâne fără venituri. De aceea, sinodul bisericii evanghelice adresează monarhului petiția ca fie să nu sancționeze articolele de lege privind desființarea dijmei, fie să asigure un echivalent ca modalitate de plată a clerului.

125. *Sibiu, 29 iunie 1848.* Generalul Alois Pfersmann către guvernatorul Teleki József. Îl anunță că guvernul Moldovei a suspendat din nou blocada graniței cu Transilvania.

126. *Sibiu, 29 iunie 1848.* Ședința zilei a patra a confluxului extraordinar al Universității naționale săsești.

127. *Brașov, 29 iunie 1848.* [Judele regal Johann Albrichsfeld] către guvernatorul Teleki. Anunță sosirea la Brașov a principelui român împreună cu soția sa. Ei au fugit din cauza revoluției, dar nu par a se simți în siguranță nici aici și au de gând să plece mai departe. Îi face cunoscut guvernatorului că și în această regiune supușii manifestă nemulțumiri în legătură cu posesiunile orașului. De aceea, ar fi de dorit ca înstituirea curții marțiale, cerută de Magistrat, să se aprobe cât mai repede, și îl roagă pe guvernator să intervină în acest sens la Curte. De asemenea, cere o companie din regimentul de infanterie Bianchi, pentru o mai bună pază a trecătorilor și pentru împiedicarea unei eventuale treceri a graniței de către conducătorii revoluției muntene.

128. *Brașov, 29 iunie 1848.* Preoții și 36 de locuitori din Satulung se adresează Magistratului brașovean cu o plângere împotriva ilegalităților comise prin excluderea multor cetățeni cu drept de vot de la alegerile deputaților pentru dieta de la Pesta.

129. *Făgăraș, 29 iunie 1848.* Căpitanul suprem al districtului Făgăraș, Bethlen Gábor, către dieta Transilvaniei, cerând să se urgeteze admiterea Făgărașului în rândul orașelor libere regești, deoarece, în caz contrar, elementul maghiar fidel va fi în pericol.

130. *Sfântu Gheorghe, 29 iunie 1848.* Prim judele regesc Horváth Albert către colonelul Dobay Károly. Îl înștiințează că după alegerile de deputați se va deplasa la companiile secuiești 7 și 9, aducându-le la cunoștință faptul că vor fi dislocate.

131. *Târgu Mureș, 29 iunie 1848.* Intendentul Illyés István către stăpânul său de moșie, despre alegerea deputatului din Târgu Mureș. Alegerea s-a făcut în mare dezbinare. Kemény Pál și majoritatea intelectualilor i-au dorit ca deputați pe Horváth István și Dosa. Paradoxal, tinerii revoluționari împreună cu oamenii străzii au dorit re alegerea foștilor deputați. Tinerii i-au controlat și i-au dirijat pe cei 700 de votanți. În fruntea tineretului s-au aflat conții Lázár, Rhédey și Haller.

132. *Ciucsângeorgiu, 29 iunie 1848.* Tompas Ferenc, jude scăunal și comisar, către judele regesc din Ciuc, Balási József. Îl informează despre conscrierea gărzii naționale maghiare din Armășeni, Sângheorgi și Bancu. Conscrierea s-a desfășurat în liniște. Ca stegar a fost ales Csiszei István, ca plutonieri János Antal și Incze József.

133. *Șumuleu, 29 iunie 1848.* Prim judele regesc Balási József către Guvernul, privind plângerea lui Gergely András din Ghimeș, referitoare la abuzurile care s-au comis împotriva sa și a altor locuitori.

134. *Aiud, 29 iunie 1848.* Contele Kemény István junior, comitele suprem al comitatului Alba de Jos, către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, informându-l că, la apariția armatei și a comisiei în jurul Abrudului, a fost zădărnicită tulburarea liniștii. Unele localități din jurul Blajului refuză uniunea, până când „guvernul” de la Blaj nu va fi de acord cu ea. Ca atare au refuzat circulara cu privire la desființarea relațiilor urbariale, deși în aceasta nu se vorbea despre uniune, declarând că ei nu vor rege maghiar.

135. *Aiud, 29 iunie 1848.* Comitele suprem al comitatului Alba de Jos, contele Kemény István junior, către guvernatorul Teleki József, despre arestarea „instigatorului” Iosif Moga, ale cărui scrisori au fost confiscate. A ordonat începerea urmăririi „vestitului” Avram Iancu.

136. *Mediaș, 29 iunie 1848.* Magistratul Mediașului către Guberniu. Arată că scurtimea timpului face imposibilă alegerea în timp util a deputaților pentru dieta de la Pesta și cere fie amânarea deschiderii lucrărilor acestei diete, fie scuzarea întâzierii prezentării deputaților.

137. *Bistrița, 29 iunie 1848.* Magistratul Bistriței se adresează Universității naționale sășești. Se cere trimiterea unei petiții către împărat, care să fie rugat a sancționa legea uniunii cu Ungaria numai după stipularea expresă a garanțiilor privind autonomia teritorială, municipalitatea și limba națiunii sășești.

138. *Bistrița, 29 iunie 1848.* La cererea Universității naționale sășești, comunitatea districtului Bistrița avizează memoriul ce va fi înaintat dietei ungare, cu privire la drepturile solicitate de sași pentru a accepta uniunea.

139. *Abrud, 29 iunie 1848.* Comisarii guberniali Kozma Pál, Nemegeyi János și Némethy János către guvernatorul Teleki, despre armata dislocată la Abrud pentru liniștirea poporului de pe domeniile Câmpeni și Arieș, aflat pe punctul de a se revolta. Comisia a hotărât că armata trebuie folosită ca forță executivă. În acest caz, obligația cerută cu insistență de ofițeri și de trupă a fost acordarea de recompense peste soldă: salariu dublu, carne gratuită, pâine, vin și țuică în fiecare zi. În caz contrar, trupa pleacă acasă. Comisarii raportează că „instigatorii” Iosif Moga, notar în Baia de Arieș, și Ioan Corcheș din Câmpeni, camarad al lui Avram Iancu junior, au fost arestați la Abrud în 27, respectiv 28 iunie.

140. *Abrud, 29 iunie 1848.* Extras din procesul verbal al Adunării consiliului și comunității din Abrud, în care se relatează că soldații secui aduși de la Turda la Abrud, în cazul în care nu vor primi recompense, sunt hotărâți să plece acasă. În acest caz, orașul Abrud ar fi expus unui pericol și mai mare, deoarece aducerea armatei a făcut populația românească din împrejurimi și mai agitată. Deoarece armata a fost adusă pentru a liniști localitățile românești, acestea vor trebui silite să înapoieze banii plăuți în avans de comunitate. Se mai solicită forurilor superioare staționarea în Abrud a unei trupe permanente, de cel puțin un regiment. Totodată, să fie eliberate urgent 200 de puști pentru garda națională maghiară din Abrud și Roșia Montană.

141. *Vidra, 29 iunie 1848.* Scrisoarea lui Avram Iancu către comisia gubernială Kozma. Explică faptul că el, în cuvântările sale liniștitoare adresate poporului, a urmărit ca acesta să nu fie folosit împotriva nimănui, deoarece „nu există dușman intern”. Poporul trebuie să-și întrebuinteze forța numai pentru apărare. Avram Iancu consideră că sufletul său este curat, însă nu se prezintă în fața comisiei guberniale care are soldați la dispoziție, pentru a-și salvargarda propria viață. Se va refugia tocmai la ungurii din Ungaria.

142. *Cojocna, 29 iunie 1848.* Medicul și candidatul de deputat Szigeti Csehi Samu către comisarul regal Vay Miklós. Denunță modul fraudulos în care au decurs alegerile de deputați în Cojocna.

143. *Timișoara, 29 iunie 1848.* Comisarul regal Vukovics Sebő către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan. Îi comunică faptul că dispune de un om de încredere în cadrul Comandamentului de război, care îi furnizează informații.

144. *Timișoara, 29 iunie 1848.* Denunțul lui Kulterer Ignác către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, în care îl acuză pe locotenent colonelul Dreihann de trădare și depunerea armelor fără luptă la Biserica Albă. Cere trimțterea lui Dreihann în fața curții marțiale.

145. *Timișoara, 29 iunie 1848.* Extras din procesul verbal al ședinței comitetului administrativ al comitatului Timiș-Torontal.

146. *Ofșenița, 29 iunie 1848.* Preotul Csintalan Károly către comisarul regesc Vukovics Sebő. Îi aduce la cunoștință că parohul Krix Antal din Karlsdorf, „un patriot loial”, a fost capturat și înțemnițat de inamic. Solicită intervenții pentru eliberarea acestuia.

147. *Bârsa, 29 iunie 1848.* În numele electoratului, Draga Ilarie raportează despre recrutarea alegătorilor cu ajutorul băuturilor.

148. *Bocsig, 29 iunie 1848.* Declarația preotului ortodox Nicolae Pop, despre zvonurile mincinoase privind conscrierea pentru alegerile de deputați din Bocsig.

149. *București, 29 iunie 1848.* Agentul consular c.c. Casimir von Timoni către Ministerul austriac de externe. Raportează despre starea situației politice din Muntenia.

150. *București, 29 iunie 1848.* Agentul consular c.c. Timoni către Guvernul Transilvaniei. Îl informează în legătură cu evoluția epidemiei de holeră din Muntenia.

151. *Sibiu, 29 iunie 1848.* August Treboniu Laurian către Nicolae Bălcescu, despre disensiunile dintre sârbi, croați și maghiari. Consideră că românii din Transilvania sunt nedreptățiți, deoarece li s-a interzis înarmarea. Maghiarii nu doresc un stat confederat, ca al Elveției. Nu acceptă o altă limbă administrativă decât cea maghiară. Deși în minoritate, doresc să domine majoritatea nemaghiară.

152. *Topa de Criș, 29 iunie 1848.* Baronul Wesselényi Miklós către comisarul regal plenipotențiar Vay Miklós. Apreciază contribuția lui Bethlen János la menținerea liniștii din Transilvania. Episcopul român unit Lemeny, avocatul Bohățel și protopopul Constantin Papfalvi sunt fideli și pot fi folosiți sub control. Mai pot fi folosiți: prim notarul din Dăbâca, tânărul Lemeny, Aloisie Vlad și Sigismund Pop. Face recomandări pentru unele funcții civile și militare.

153. *Huedin, 29 iunie 1848.* Baronul Wesselényi Miklós către Kelemen Benjámín, administratorul său de moșie. Recomandă ca tinerii nobili să se înroleze în regimentul de husari de la Zalău, pentru a nu rămâne între voluntarii bețivani, adunați la Cluj.

154. *Cluj, înainte de 30 iunie 1848.* Notă gubernială asupra plângerii locuitorilor din satul Ghirolt, obligați să presteze în continuare robotele, în ciuda desființării lor.

155. *Fără loc, înainte de 30 iunie 1848.* Comisarul gubernial, baronul Kemény Farkas, către comitetul de jandarmi al comitatului Turda. Comisarul i-a pus pe localnici să se oblige în scris că îi vor denunța pe „instigatori”. În pofida luării acestei măsuri, vestitul „instigator” Marsinai a fost în vizită la preotul român Vlăduț din Bogata.

156. *Buda, 30 iunie 1848.* Ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, către Universitatea națională săsească. Anunță numirea comisarului guvernamental maghiar Vay și înființarea statariului în scaunul Sibiu.

157. *Budapesta, 30 iunie 1848.* Ordinul palatinului Ștefan către comisarul regesc Vay Miklós. Îi ordonă să nu precupețască nici un sacrificiu financiar, privind trimiterea regimentelor secuiești și românești în tabăra de la Seghedin.

158. *Budapesta, 30 iunie 1848.* Ordinul palatinului Ștefan către Tezaurariatul transilvan, despre înființarea, în Transilvania, a unei armate de honvezi voluntari, respectiv despre obligațiile pe care Tezaurariatul le are de îndeplinit, în contextul delicat în care Camera aulică transilvană de la Viena încetează să mai funcționeze.

159. *Pesta, 30 iunie 1848.* Apelul episcopului ortodox Andrei Șaguna către enoriași, cerându-le să fie supuși și liniștiți. Îi informează asupra rezultatului audienței deputăției românești la Innsbruck, la împărat. Românii sunt asigurați că vor fi recunoscuți ca națiune, ceea ce se va garanta printr-o lege specială. În viitor, biserica ortodoxă va deveni egală în drepturi cu celelalte biserici din țară. S-a confirmat desființarea iobăgiei; se va beneficia de libertatea presei. Românii se vor putea înarma și vor fi angajați și funcționari români. Îi îndeamnă pe țărani să lucreze pământurile moșierilor, iar pe români să nutrească dragoste frățească față de celelalte națiuni ale țării și să trăiască în armonie cu secuii.
160. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către palatinul Ștefan. Îi informează că în scaunul Ciuc s-a introdus staturul.
161. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guberniul către palatinul Ștefan, despre situația la hotarele cu Moldova și Țara Românească, unde se pare că au intrat rușii.
162. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către palatinul Ștefan. Îi informează despre cele mai noi înștiințări primite din partea agenției consulare de la București și a conducătorului pasului Bran, privind fuga domnitorului muntean Gheorghe Bibescu.
163. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către Guberniu, despre două scrisori ale notarului Iosif Moga, ajunse în mâna comitelui suprem al comitatului Alba de Jos, baronul Kemény István junior. Din aceste scrisori reies tentațiile lui Moga de „instigare”.
164. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guberniul transilvan către episcopul greco-catolic Ioan Lemeny, despre arestarea pentru „instigare” a preotului greco-catolic din Budiul de Câmpie, tatăl lui Alexandru Papiu Ilarian.
165. *Cluj, 30 iunie 1848.* Comisarul regesc Vay Miklós către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan, informându-l că a sosit în Transilvania și a fost primit cu cordialitate.
166. *Cluj, 30 iunie 1848.* Generalul Puchner către guvernatorul Teleki. Îi comunică că a dat ordin de marș trupelor secuiești, dar momentul plecării și planul de marș vor fi stabilite ulterior.
167. *Cluj, 30 iunie 1848.* [Generalul Puchner] către 1) maiorul Balás; 2) Comandamentul militar suprem, pentru a se aduce la cunoștință regimentului secuiesc nr. 2. Puchner arată motivele pentru care trupa grănicerilor secui nu a dat ascultare ordinului de marș.
168. *Cluj, 30 iunie 1848.* [Generalul Puchner] către 1) Comandamentul militar suprem al Transilvaniei; 2) comisia de montură. Dă dispoziții pentru procurarea uniformelor și încălțărilor pentru cele 4 batalioane ale gărzii naționale maghiare mobile pe cale de a se constitui.
169. *Cluj, 30 iunie 1848.* Baronul Béli Ferenc, comitele suprem al comitatului Dăbâca, către ministrul de interne al Ungariei, Szemere Bertalan. Relatează că a luat la cunoștință numirea sa în calitate de comite suprem al comitatului Dăbâca.
170. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guberniul transilvan către prim judele regesc al scaunului Arieș, Dindár Antal, în legătură cu tulburările consemnate în Poiana Arieșului. Deoarece încă nu poate fi trimisă armata, pentru a se menține ordinea și liniștea, să se apeleze la garda națională, constituită din unguri și secui.
171. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guberniul transilvan către comitatul Dăbâca, despre plângerile unor locuitori din mai multe sate ale comitatului, privind abuzurile foștilor proprietari care le-au răpit sesii, fânețe și moșteniri.
172. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guberniul către comunitatea comitatului Dăbâca, în legătură cu plângerea locuitorilor din Cubleșul Someșan, care arată că, în ciuda desființării iobăgiei, au fost dați afară cu forța de pe sesile lor de către proprietarii de acolo.
173. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki József către consiliul orașului Odorheiu Secuiesc, dându-i speranța că va primi arme de foc, deși nu în cantitatea dorită de public.
174. *Cluj, 30 iunie 1848.* Guberniul Transilvaniei către consiliul târgului Cojocna, despre unele nelegiuiri ivite cu ocazia alegerii deputatului pentru dieta ungară de la Pesta.

175. *Cluj. 30 iunie 1848.* Guvernatorul Teleki către comisarul gubernial Kozma Pál. Îi transmite scrisoarea lui Mikes János. În sensul acestei scrisori, comisarul să se adreseze celor două regimente secuiești trimise la Abrud.

176. *Cluj. 30 iunie 1848.* Comitele suprem al comitatului Cluj, Thoroczkai Miklós, către guvernatorul Teleki, prezentându-i un raport despre evenimentele de la Luduș.

177. *Sibiu. 30 iunie 1848.* Vicepreședintele Tezaurariatului, contele Béli György, către guvernatorul Teleki József, despre sarcina care i-a fost trasată de către ministrul Kossuth Lajos, privind expunerea detaliată a tuturor veniturilor publice din Transilvania.

178. *Sibiu. 30 iunie 1848.* Tezaurariatul către Comandamentul militar suprem al Transilvaniei. Solicită o dispoziție militară de a se schimba comandamentul de pază al sării, deoarece acesta a fost ocupat la Ocna de Mureș de grăniceri secui.

179. *Sibiu. 30 iunie 1848.* Comandamentul militar suprem al Transilvaniei de la Sibiu către prezidiul Guberniului. Conform unei înștiințări primite din punctul sanitar de graniță de la Turnu Roșu, din Țara Românească au sosit aici 30 femei și copii fără pașapoarte, în vreme ce bărbații au fost reținuți la Căineni. Deoarece împrejurările politice impun evitarea conflictului cu autoritățile muntene, se cere comandamentului de graniță să atragă atenția refugiaților să se deplaseze în interiorul țării, să indice locul de staționare ales și să nu-l mai părăsească fără indicații în acest sens. Fugarii înarmați să predea armele. Deoarece au fost avertizate și celelalte autorități de graniță, se socotește necesar a se aduce acestea și la cunoștința prezidiului Guberniului.

180. *Sibiu. 30 iunie 1848.* Comitele Universității naționale săsești, Franz Salmen, către Guberniul Transilvaniei. Protestează împotriva măsurilor adoptate de guvernul ungar, împotriva numirii comisarului Vay și a instaurării statariului pe Pământul Săsesc.

181. *Brașov. 30 iunie 1848.* Raportul delegaților brașoveni la Universitatea națională săsească. Se arată că, deși Universitatea a decis a nu întreprinde alegerile pentru dieta ungară unificată până la sosirea sancționării legii uniunii și a legii electorale, publicul sibian a stabilit data alegerilor pe 3 iulie. Universitatea a decis trimiterea la Pesta a unei delegații de 7 persoane, alese prin vot secret la 29 iulie.

182. *Brașov. 30 iunie 1848.* În protocolul ședinței Magistratului brașovean se consemnează adoptarea sentinței în cazul lui Ion Pană din Satulung.

183. *Târgu Mureș. 30 iunie 1848.* Instrucțiunile comunității orașului Târgu Mureș către deputații săi la dieta de la Pesta.

184. *Sighișoara. 30 iunie 1848.* Ședința Magistratului Sighișoarei. Prezintă rapoarte orale: judele orașenesc Michael Wenrich, în calitate de delegat al Sighișoarei la confluxul extraordinar al Universității naționale săsești; Carl Gooss și Georg Daniel Teutsch, deputați dietali.

185. *Deva. 30 iunie 1848.* Prim judele Lukáts József către Guberniu, în legătură cu „instigări” din ținutul Hațegului.

186. *Deva. 30 iunie 1848.* Prim judele Lukáts József către Guberniu, despre „instigările” românilor din plasa Meteșd, care veneau din Hațeg.

187. *Deva. 30 iunie 1848.* Intendentul Cseh Miklós către Tezaurariat, despre abuzuri la Teiu în domeniul cârciumăritului.

188. *Hunedoara. 30 iunie 1848.* Prim judele Butsi Mihály declară, în numele comunității electorale, alegerea lui Constantin Papfalvi în calitate de deputat.

189. *Sebeș. 30 iunie 1848.* Magistratul orașului Sebeș către Franz Salmen, comitele națiunii săsești. Îl informează despre sporirea efectivelor găzii cetățenești din Sebeș cu 40 de tineri, pentru care se solicită 40 de muschete.

190. *Turda, 30 iunie 1848.* Secretarul Tarsoly Gergely, în numele comitetului de jandarmi, către comitele suprem al comitatului Turda, Thoroczka Miklós, informându-l asupra mișcărilor „instigatorului” Marsinai din Bogata de Mureș. Se plânge că „instigatorul” n-a fost nici denunțat, nici arestat de localnici, cu toate că aceștia s-au obligat în scris să o facă.

191. *Icelandul Mare, 30 iunie 1848.* Procesul verbal al investigației începute la 30 iunie 1848 la Icelandul Mare. Martorii sunt interogați cu privire la refuzul acceptării actului de desființare a iobăgiei, în schimbul uniunii Transilvaniei la Ungaria. Se urmărește aflarea persoanei care a declarat că sătenii vor să se unească cu Țara Românească. Din răspunsuri reiese că ei au depus la Blaj de 12 ori jurământul că se vor uni cu românii de peste munți și că nu vor ține cont de diferența confesională între români.

192. *Șumuleu, 30 iunie 1848.* Apel lansat de prim judele regesc Balási József către concetățenii săi, în care le explică conținutul lozincii „libertate, egalitate, fraternitate”.

193. *Sighetul Marmăției, 30 iunie 1848.* Locuitorul prim judeului nobiliar, Asztalos Péter, către comunitatea orașului Sighet, despre urgentarea înfăptuirii uniunii Transilvaniei la Ungaria.

194. *Timișoara, 30 iunie 1848.* Comandantul suprem al Banatului, generalul Piret, către 1) ministrul austriac de război; 2) ministrul ungar de război; 3) comandamentul de cordon al Dunării de Jos. Informează despre situația militară din zona regimentelor germano-bănățean și iliric-bănățean, aflate sub controlul comitetelor sârbești de la Carloviț și Panciova.

195. *Răpsig, 30 iunie 1848.* Locuitorii din Răpsig relatează despre tentativa proprietarului funciar din Mănerău, Urbán Gyula, de a-i corupe pe alegători, cărora le-a oferit vin, muzică și transport, pentru a-l vota ca deputat.

196. *Galați, 30 iunie 1848.* Consulul austriac din Galați, Christian Wilhelm Huber, către prezidiul Guberniului transilvan. Relatează evenimentele petrecute în Țara Românească: atentatul nereușit asupra principelui Bibescu (21 iunie 1848), izbucnirea revoluției la București și proclamarea constituției (23 iunie), anunțarea constituției și la Brăila (26 iunie), numirea unui nou guvernator la Brăila, abdicarea prințului Bibescu, sosirea la Galați a vaporul rusesc „Ingerman” (27 iunie).

197. *Budapesta, 30 iunie 1848.* Scrisoare deschisă, publicată în *Pesti Hírlap*, adresată de baronul Jósika Miklós baronului Kemény Zsigmond. Primul relatează evenimentele de la Câmpeni și Abrud, unde s-au adunat 3-4000 de români înarmați, pentru a lupta împotriva soldaților secui. Conform zvonurilor, au fost omorâți 300 de români și răniți alți 300. În realitate, se face o confuzie cu evenimentele de la Mihalț.

198. *Salonta, 30 iunie 1848.* Poetul Arany János către prietenul său Vas Gereben. Își oferă serviciile ca și colaborator la ziarul *A nép barátja* (Amicul poporului). Îi comunică structura gazetei, concepută de el, care va transforma acest săptămânal într-un adevărat ziar popular.

199. *Cluj, [sfârșitul lunii iunie] 1848.* Referat gubernial despre petiția Universității naționale săsești, în care aceasta își exprimă protestul împotriva dispozițiilor guvernului ungar, privind uniunea Transilvaniei la Ungaria. Referatul relevă că amintita petiție este declarată nulă, Guberniul respingând-o.

200. *Cluj, [sfârșitul lunii iunie] 1848.* Notă gubernială asupra plângerii înaintate Guberniului de 21 de jeleri din Țaga, obligați să presteze în continuare robote, întrucât trăiesc pe pământuri alodiale.

201. *Cluj, [sfârșitul lunii iunie] 1848.* Referat gubernial despre plângerea jelerilor alodiali din Silvașul de Câmpie, obligați să presteze patru zile de robotă pe săptămână, în ciuda desființării iobăgiei. Cer Guberniului să fie încadrați în rândurile iobagilor eliberați.

202. *Cluj, [înainte de 1 iulie] 1848.* În numele a 63 de jeleri alodiali din Silvașul de Câmpie, trei dintre ei solicită prin prezenta plângere să nu mai presteze robota, deoarece suportă sarcini publice, dau soldați și plătesc darea regală, ca și țărani eliberați din iobăgie.

203. *Brașov, [sfârșitul lunii iunie] 1848.* Raportul senatorilor Friedrich Fabricius și Friedrich Bömches, care au condus ancheta din Șapte Sate. Propun măsuri împotriva notarului „instigator” Miklos din Cemat.

204. *Braşov. [sfârşitul lunii iunie] 1848.* Raportul electoral final despre alegerea deputaţilor oraşului şi districtului Braşov pentru dieta de la Pesta. Cu majoritate zdrobitoare de voturi au fost aleşi senatorul Karl Myß şi avocatul Elias Roth.

205. *[Hălmaşiu. sfârşitul lunii iunie] 1848.* Plângerea alegătorilor din Hălmaşiu înaintată Dietei din Cluj. Sesizează o serie de nereguli, în cadrul alegerilor de deputaţi desfăşurate în zonă.

206. *Huedin. [sfârşitul lunii iunie] 1848.* Comunitatea din Huedin către Stările şi Ordinele Dietei din Cluj. Solicită reprezentanţă în dieta de la Pesta.

207. *Mihai Viteazul, [sfârşitul lunii iunie] 1848.* Proprietarul Nagy Elek din Mihai Viteazul către prim judele regal. Cere ca servitorii lui să fie readuşi la lucru, deoarece locuiesc pe pământ alodial.

208. *[Someşul Rece, sfârşitul lunii iunie] 1848.* Plângerea locuitorilor din Someşul Rece înaintată palatinului Ştefan şi Dietei, în care se descriu abuzurile la care sunt supuşi de către funcţionarul Péntzes, prin ocuparea pădurii lor. Solicită anchetarea acestor abuzuri.

209. *Şercaia. [sfârşit de iunie – început de iulie] 1848.* Plângerea a 70 iobagi români ai fiscului din satul Şercaia, înaintată Dietei. Reclamă o serie de nedreptăţi comise împotriva lor de către saşi.

CUPRINS

Cuvânt-înainte	I
Lista prescurtărilor	III
Regeste	V
Regestenverzeichnis	XXI
Documente	1
Indice de localități	405
Indice onomastic	413